

Yhdenvertaisuus- suunnitelma

Raision kaupunki

raision

SISÄLLYS

1.	Raision yhdenvertaisuussuunnitelman laadintaprosessi	3
2.	Suunnitelman tavoitteet ja käytetyt käsitteet	3
3.	Nykytilanne	4
3.1.	Etninen tausta ja kansalaisuus	4
3.1.1.	Yleistä	4
3.1.2.	Sivistyspalvelut	4
3.1.3.	Sosiaali- ja terveystyöpalvelut	5
3.2.	Kieli	6
3.2.1.	Yleistä	6
3.2.2.	Sivistystyöpalvelut	6
3.2.3.	Sosiaali- ja terveystyöpalvelut	6
3.3.	Uskonnollinen suuntautuminen tai vakaumus	7
3.3.1.	Sivistystyöpalvelut	7
3.4.	Vammaiset	7
3.4.1.	Sivistystyöpalvelut	7
3.4.2.	Sosiaali- ja terveystyöpalvelut	8
3.4.3.	Tekniset palvelut	8
3.5.	Seksuaalinen suuntautuminen, sukupuoli-identiteetti ja sukupuolen ilmaisu	8
3.5.1.	Sivistystyöpalvelut	8
3.6.	Henkilöstö	8
4.	Toimenpiteet yhdenvertaisuuden edistämiseksi	9
4.1.	Etninen tausta ja kansalaisuus	9
4.1.1.	Sivistystyöpalvelut	9
4.1.2.	Sosiaali- ja terveystyöpalvelut	10
4.1.3.	Tekniset palvelut	10
4.2.	Uskonnollinen suuntautuminen tai vakaumus	10
4.3.	Vammaiset	10
4.4.	Henkilöstö	10
5.	Ohjelmasta tiedottaminen	11
6.	Seuranta ja päivittäminen	11
7.	Raisiolaiset kansalaisuuden mukaan 31.12.2012	12

1. Raision yhdenvertaisuussuunnitelman laadintaprosessi

Kaupunginjohtajan johtoryhmässä päätettiin 9.11.2011 nimetä työryhmä valmistelemaan Raision kaupungin yhdenvertaisuussuunnitelmaa. Työryhmään nimettiin konsernihallinnosta suunnittelupäällikkö Marja-Riitta Pulkkinen ja henkilöstöpäällikkö Jarmo Niitynperä, sosiaali- ja terveyskeskuksesta sosiaalityönjohtaja Arja Iho, sivistyskeskuksesta rehtori Jari Miettinen ja teknisestä keskuksista kaupungininsinööri Vesa-Matti Eura. Työryhmä kokoontui 5 kertaa. Ohjelman kirjoittaminen jaettiin niin, että konsernihallinnon edustajat vastasivat yleisten osien kirjoittamisesta sekä henkilöstöön kohdistuvasta osuudesta ja muiden keskusten edustajat omaa hallinnonalaansa koskevien osien kirjoittamisesta.

Suunnitelmasta on pyydetty lausunnot Raision vammaisneuvostolta, Esteettömyysasiamieheltä Varsinais-Suomen monikulttuuristen yhdistysten liitolta SONDIP ry:ltä ja Turun seudun Seta ry:ltä.

2. Suunnitelman tavoitteet ja käytetyt käsitteet

Yhdenvertaisuuslaki kieltää syrjinnän iän, etnisen tai kansallisen alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden, sukupuolisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Laki edellyttää, että etnisen yhdenvertaisuuden edistämiseksi viranomaisen tulee laatia suunnitelma (yhdenvertaisuussuunnitelma) siinä laajuudessa kuin kunkin viranomaisen toiminnan luonne sitä vaatii. Suunnitelman laatinut työryhmä katsoi, että kaupungin toiminnan kannalta on hyvä laatia laajempi suunnitelma kuin vain etnistä yhdenvertaisuutta edistävä suunnitelma. Sukupuolten välistä yhdenvertaisuutta käsitellään tasa-arvolain edellyttämässä tasa-arvosuunnitelmassa, joten näihin kysymyksiin ei ole otettu kantaa tässä suunnitelmassa. Myös Suomeen muuttavien kotouttamisesta on laadittu erillinen alueellinen ohjelma.

Yhdenvertaisuuden voidaan käsitteenä katsoa vastaavan tasa-arvon käsitettä. Tasa-arvokäsitettä on käytetty lainsäädännössä miesten ja naisten välisen aseman tarkastelussa. Yhdenvertaisuuslaki taas kohdistuu muun syrjinnän ehkäisyyn. Yhdenvertaisuussuunnitelman tavoitteena on olla konkreettisempi kuin lain. Sen tavoitteena on myös tehdä asiaa tunnetuksi Raision kaupungissa.

Yhdenvertaisuuslain mukaan syrjintä voi olla välitöntä syrjintää, välillistä syrjintää, häirintää tai syrjiviä ohjeita taikka käskyjä. Välittömällä syrjinnällä tarkoitetaan sitä, että jotakuta kohdellaan epäsuotuisammin kuin jotakuta muuta kohdellaan, on kohdeltu tai kohdeltaisiin vertailukelpoisessa tilanteessa. Välillisestä syrjinnästä on kyse, kun näennäisesti puolueeton säännös, peruste tai käytäntö saattaa jonkun erityisen epäedulliseen asemaan muihin vertailun kohteena oleviin nähden, paitsi, jos säännöksellä, perusteella tai käytännöllä on hyväksyttävä tavoite ja tavoitteen saavuttamiseksi käytetyt keinot ovat asianmukaisia ja tarpeellisia. Häirintä on henkilön tai ihmisryhmän arvon ja koskemattomuuden tarkoituksellista tai tosiasiallista loukkaamista siten, että luodaan uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai hyökkäävä ilmapiiri.

Positiivisella erityiskohtelulla tarkoitetaan yhdenvertaisuuslaissa sellaisia erityistoimenpiteitä, joiden tavoitteena on tosiasiallisen yhdenvertaisuuden saavuttaminen yhdenvertaisuuslaissa mainitusta syrjinnästä johtuvien haittojen ehkäisemiseksi tai lievittämiseksi. Positiivisen erityiskohtelun on oltava pyrityn tavoitteen kannalta oikeasuhteista.

3. Nykytilanne

3.1. Etninen tausta ja kansalaisuus

3.1.1. Yleistä

Raisiossa asuvien kansalaisuus

Valtaosa Raisiossa asuvista on suomalaisia (96,2 % vuonna 2012). Raisiossa asuu yhteensä 62 eri kansalaisuutta edustavaa ihmistä. Suurimpia ei-suomalaisten kansallisuuksia ovat Bosnia-Hertsegovina (0,8 %), Viro (0,4 %), Venäjä (0,3 %), Somalia (0,2 %), Serbia ja Montenegro (0,2 %). Liitteessä 1 on luettelo Raisiossa asuvista kansalaisuuden mukaan 31.12.2012.

Raisio on vastaanottanut v. 1990–2012 yhteensä 270 pakolaista. Liitteessä 1 on taulukko, johon on koottu tietoja vieraskielisten, ulkomaan kansalaisten ja pakolaisten määristä Turun seudun suurimmissa kunnissa ja Salossa.

3.1.2. Sivistyspalvelut

Tehtävä

Perusopetus on osa koulutuksen perusturvaa. Sillä on sekä kasvatus- että opetustehtävä. Sen tehtävänä on toisaalta tarjota yksilölle mahdollisuus hankkia yleissivistystä ja suorittaa oppivelvollisuus ja toisaalta antaa yhteiskunnalle väline kehittää sivistyksellistä pääomaa sekä lisätä yhteisöllisyyttä ja tasa-arvoa. Perusopetuksen on annettava mahdollisuus monipuoliseen kasvuun, oppimiseen ja terveen itsetunnon kehittymiseen, jotta oppilas voi hankkia elämässä tarvitsemiaan tietoja ja taitoja, saada valmiudet jatko-opintoihin ja osallistuvana kansalaisena kehittää demokraattista yhteiskuntaa. Perusopetuksen on myös tuettava jokaisen oppilaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä sekä äidinkielen kehitystä. Tavoitteena on myös herättää halu elinikäiseen oppimiseen.

Yhteiskunnan jatkuvuuden varmistamiseksi ja tulevaisuuden rakentamiseksi perusopetuksen tehtävänä on siirtää kulttuuriperintöä sukupolvelta toiselle, kartuttaa tarvittavaa tietoa ja osaamista sekä lisätä tietoisuutta yhteiskunnan perustana olevista arvoista ja toimintatavoista. Sen tehtävänä on myös kehittää kykyä arvioida asioita kriittisesti, luoda uutta kulttuuria sekä uudistaa ajattelu- ja toimintatapoja.

Arvopohja

Perusopetuksen arvopohjana ovat ihmisoikeudet, tasa-arvo, demokratia, luonnon monimuotoisuuden ja ympäristön elinkelpoisuuden säilyttäminen sekä monikulttuurisuuden hyväksyminen. Perusopetus edistää yhteisöllisyyttä, vastuullisuutta sekä yksilön oikeuksien ja vapauksien kunnioittamista.

Opetuksen perustana on suomalainen kulttuuri, joka on kehittynyt vuorovaikutuksessa alkuperäisen, pohjoismaisen ja eurooppalaisen kulttuurin kanssa. Opetuksessa on otettava huomioon kansalliset ja paikalliset erityispiirteet sekä kansalliskielet, kaksi kansankirkkoa, saamelaiset alkuperäiskansana ja kansalliset vähemmistöt. Opetuksessa otetaan huomioon suomalaisen kulttuurin monipuolistuminen myös eri kulttuureista tulevien maahanmuuttajien myötä.

Opetuksen avulla tuetaan oppilaan oman kulttuuri-identiteetin rakentumista sekä hänen osallisuuttaan suomalaisessa yhteiskunnassa ja globaalistuvassa maailmassa. Sen avulla edistetään myös suvaitsevaisuutta ja kulttuurien välistä ymmärtämystä. Perusopetuksen avulla lisätään alueellista ja yksilöiden välistä tasa-arvoa. Opetuksessa otetaan huomioon erilaiset oppijat ja edistetään sukupuolten välistä tasa-arvoa antamalla tytöille ja pojille valmiudet toimia yhtäläisin oikeuksin ja velvollisuuksin yhteiskunnassa sekä työ- ja perhe-elämässä.

Saamelaiset, romanit ja viittomakieliset

Raisiossa ei anneta saamenkielistä eikä romaninkielistä opetusta. Viittomakielistä opetusta tarvitsevat ohjataan kouluun Turkuun.

Maahanmuuttajat

Maahanmuuttajaoppilailla tarkoitetaan perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa sekä Suomeen muuttaneita että Suomessa syntyneitä maahanmuuttajataustaisia lapsia ja nuoria. Maahanmuuttajien opetuksessa noudatetaan perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita oppilaiden taustat ja lähtökohdat kuten äidinkieli ja kulttuuri, maahanmuuton syy ja maassaoloaika huomioon ottaen. Opetuksella on lisäksi erityistavoitteita. Opetuksen tulee tukea oppilaan kasvamista sekä suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön että oppilaan oman kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiiviseksi ja tasapainoiseksi jäseneksi. Maahanmuuttajille opetetaan koulun opetuskielen mukaan määräytyvän äidinkielen ja kirjallisuuden sijasta suomea toisena kielenä, mikäli hänen suomen kielen taitonsa ei arvioida olevan äidinkielen tasoinen kaikilla kielitaidon osa-alueilla.

Valmistava opetus

Perusopetuslaissa sanotaan, että perusopetuksen yhteydessä voidaan järjestää valmistavaa opetusta eli se ei ole ns. subjektiivinen oikeus. Valmistava opetus on kuitenkin erittäin hyödyllinen vasta maahan tulleelle. Valmistavassa opetuksessa luodaan hyvä pohja koulunkäynnille Suomessa, joten sen avulla voidaan säästyä monelta ongelmalta jatkossa. Kun oppilas ilmoitetaan valmistavan opetuksen oppilaaksi, on noudatettava valmistavan opetuksen opetussuunnitelman perusteita. Raision osalta valmistava opetus järjestetään syksyllä 2013 ensimmäistä lukuvuottaan Raisiossa.

3.1.3. Sosiaali- ja terveystyö

Kotouttaminen

Sosiaalityössä toteutetaan pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanotto ja alkuvaiheen kotouttamispalveluiden koordinointi. Pakolaisena ja turvapaikanhakijana tuleville maahanmuuttajille järjestetään tehostettua opastusta asumisessa, koulutukseen ja työelämään hakemisessa, palveluista ja suomalaisessa yhteiskunnassa toimimisesta. Opastukseen osallistuvat kaikki aikuissosiaalityön ammattiryhmät. Alaikäisenä ilman huoltajaa tulleiden turvapaikanhakijanuorten vastaanotossa ja kotouttamisessa tehdään yhteistyötä jälkihuoltojärjestö Ehjä ry:n kanssa. Ehjä ry:n ohjaajat opastavat ja tukevat nuoria kaikissa arjen asioissa mm. asumisessa, opiskelu- ja työpaikan haussa, ostoksissa, viranomaisasioinnissa, harrastuksissa (esim. yhteistyö liikuntapalvelukeskuksen kanssa) ym. Sosiaalityön palvelut pyrkivät edistämään kaupungin kaikkien palveluiden ja toimintaympäristön kehittymistä sellaisiksi, että maahanmuuttajaväestön ja muiden vähemmistöjen olisi mahdollista osallistua niihin tasavertaisesti muun väestön kanssa. Maahanmuuttajayhdistysten ja vapaaehtoistoiminnan edellytyksiä kehitetään yhdessä kaupungin muiden hallintokuntien kanssa mm. avustamalla avustushakemusten teossa, kokoontumistilojen varaamisessa ym.

Kotiäideille ja -isille järjestetään perhekeskuksessa kaksi kertaa viikossa suomenkielen opetusta yhteistyössä työväenopiston kanssa. Lastenhoitoavustaja hoitaa vauvoja ja lapsia opetuksen ajan samoissa tiloissa.

Päivähoidossa on koulutettu lastentarhanopettajia S2 kielen opettamiseen (S2 = Suomi toisena kielenä)

Vastaanottopalvelut

Terveyskeskuksen palvelut ovat kehittämisen alla ja siinä tullaan huomioimaan maahanmuuttajataustaiset asiakkaat.

Keskustan lastenneuvolassa on maaliskuussa 2012 aloittanut eri kulttuurien kanssa työskentelemään tottunut terveydenhoitaja, jonka työajasta puolet on kohdennettu maahanmuuttajalasten palveluihin. Hänen työhönsä sisältyy lastenneuvolatyötä kotikäynteineen.

Myös keskustan äitiysneuvolassa on aloittanut maaliskuussa 2012 terveydenhoitaja, jonka työajasta puolet on suunnattu maahanmuuttajaäitien äitiysneuvolatyöhön. Myös hän on hankkinut kokemusta eri kulttuuritaustasta tulevien asiakkaiden kanssa työskentelystä.

Sekä äitiys- että lastenneuvolan terveydenhoitajat tekevät yhteistyötä pakolaisten vastaanotossa avustavan seutuohjaajan kanssa.

3.2. Kieli

3.2.1. Yleistä

Raisiossa asuvien äidinkieli

Raisiossa puhutaan yli 50 erilaista äidinkieltä. Äidinkielenään muita kuin kotimaisia kieliä puhuvia on Raisiossa yhteensä 1307 (5,3 %). Kotimaisia kieliä ovat suomi, ruotsi ja saame. Ruotsi on äidinkielenä 1,4 %:lla. Suurimmat ei-kotimaiset kieliryhmät ovat Raisiossa venäjä (0,7 %), bosnina (0,6 %), albania (0,7 %), serbokroatia (0,5 %) ja viro (0,5 %). Somaliaa, kurdia ja englantia kutakin puhuu äidinkielenään 0,2 % asukkaista.

Liitteenä 2 taulukko Raision asukkaiden äidinkielijakautumasta 31.12.2012.

3.2.2. Sivistyspalvelut

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineeseen on määriteltä yksitoista eri oppimäärää, jotka ovat suomi, ruotsi, saame, romani ja viittomakieli äidinkielenä, muu oppilaan äidinkieli, suomi ja ruotsi toisena kielenä, suomi saamenkielisille sekä suomi ja ruotsi viittomakielisille. Toisessa kotimaisessa kielessä on ruotsin ja suomen kielessä määriteltä A- ja B-oppimäärät sekä kaksikielisille oppilaille tarkoitetut äidinkielenomaiset oppimäärät. Lisäksi perusteiden liitteenä on Opetushallituksen suositus maahanmuuttajaoppilaan äidinkielen opetuksen perusteiksi. Oppilas opiskelee äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa ja toisessa kotimaisessa kielessä oppimääriä sen mukaan kuin opetuksen järjestäjä tarjoaa ja oppilaan huoltaja valitsee.

3.2.3. Sosiaali- ja terveystyöpalvelut

Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa asiakkaan tarpeet otetaan huomioon varaamalla palvelunkäyttäjälle tarvittaessa asiointitulkki. Raisio käyttää ensisijaisesti Turun tulkikeskuksen tulkkeja, joita on saatavilla eniten puhuttuihin kieliin, mutta useihin harvinaisiin kieliinkin. Sosiaali- ja terveystoimessa tarvittavat tulkkausmäärärahat on varattu keskistetysti sosiaalityön talousarvioon, vaikka palvelua käyttäisikin joku muu taho. Siellä myös tehdään hakemukset pakolaisten tulkkausten korvaamiseksi valtion varoista.

Kuulovammaisten kanssa asioidessa käytetään Kelan viittomakielen tulkkeja. Myös kuulovammaisten ulkomaalaisten kanssa viittomakielen tulkin käyttö toimii hyvin.

Työvoiman ulkopuolella oleville kotiäideille ja -isille järjestetään suomenkielen ja yhteiskuntatiedon opetusta perhekeskuksessa kaksi kertaa viikossa yhteistyössä työväenopiston kanssa. Lastenhoitoavustaja hoitaa vauvoja ja lapsia opetuksen aikana samoissa tiloissa.

3.3. Uskonnollinen suuntautuminen tai vakaumus

3.3.1. Sivistyspalvelut

Perusopetuksessa eri oppiaineiden opetus on poliittisesti sitoutumatonta ja uskonnollisesti tunnustuksetonta. Perusopetuksen paikallisessa opetussuunnitelmassa tulee tarkentaa opetuksen perustana olevia arvoja. Niiden tulee välittyä opetuksen tavoitteisiin ja sisältöihin sekä jokapäiväiseen toimintaan.

Oppilas on koulussa turvallisessa oppimisympäristössä ja hänelle tarjotaan kouluruokailu osana oppilashuoltoa. Joskus esimerkiksi terveydelliset syyt edellyttävät varsinaisesta ruokalistasta poikkeavaa ruokailua. Lapsen allergian, eettisyyden tai uskonnon erityistarpeita otetaan huomioon hänen koulutyötään ja ruokailuaan suunniteltaessa kunnan tai koulun toimintaperiaatteiden mukaan. Erityisdiheeti toteutetaan siinä muodossa kuin kouluun toimitettu oppilaan ruokavaliosuunnitelma, kiellettyjen ruoka-aineiden kokonaisuus tai lääkärintodistus edellyttää. Erityisannoksista on yleensä saatavilla ruoka-aineluettelot, joista nähdään, sopiiko annos omaan ruokavalioon. Tavoitteena on, että perusruokavalio sopii sellaisenaan tai pienin muutoksin mahdollisimman monelle.

Perusruokavalioista poikkeavien ruokavalioiden täsmällinen ja turvallinen toteutus koulun ruokahuollossa edellyttää tietoja sekä oppilaasta että tarvittavan ruokavalion toteuttamisesta. Lääkärin, ravitsemusterapeutin tai terveydenhoitajan antama lausunto on välttämätön silloin, kun tarvitaan ruokavalio sairauden hoitoon tai muun terveydellisen syyn johdosta. Tarvittavien muutosten periaatteista voi kysyä lapsen opettajalta, koulun rehtorilta tai kunnan ruokapalvelusta vastaavalta henkilöltä. Huoltajana on hyvä keskustella asiasta ja kuulla koulun käytännöistä.

Päivittäinen ruokailutilanne on opetus- ja kasvatustilanne, jonka toteuttaminen yhdessä opetushenkilöstön kanssa tukee oppilaan hyvinvointia ja vahvistaa terveyttä edistäviä ruokatapoja. Rauhallinen ruokahetki, maukas ja monipuolinen ruoka auttaa jaksamaan. Kouluruokailun tehtävänä on ravitsemuksen lisäksi säilyttää kansallista ruokakulttuuria.

3.4. Vammaiset

3.4.1. Sivistyspalvelut

Vammaisella ja muulla tukea tarvitsevalla oppilaalla on oikeus saada maksutta opetukseen osallistumisen edellyttämät perusopetuslain mukaiset tulkitsemis- ja avustajapalvelut. Tulkitsemis- ja avustajapalveluiden tarkoituksena on taata oppilaalle oppimisen ja koulunkäynnin perusedellytykset ja mahdollisimman esteetön oppimisympäristö. Oppilas voi tarvita tulkitsemista esimerkiksi kuulovamman tai kielellisen erityisvaikeuden takia. Hän voi tarvita myös puhetta tukevia ja korvaavia kommunikaatiokeinoja, kuten erilaisia symbolijärjestelmiä puutteellisten kommunikaatiotaitojensa vuoksi. Kielellisen vuorovaikutuksen mahdollisuus ja tukeminen kaikkina koulupäivinä edistää oppilaan kehitystä, sosiaalista kasvua ja osallisuutta koulu yhteisössä.

Tavoitteena on, että sekä toiset oppilaat että oppilaan kanssa toimivat aikuiset tuntevat oppilaan tavan kommunikoida. Oppilaan omien kommunikaatiotaitojen kehittäminen mahdollistaa tasavertaisen vuorovaikutuksen muiden kanssa. Kieli on oppimisen keskeinen väline ja kielen kehittyminen vaikuttaa ajattelun ja tunteiden kehitykseen sekä oppilaan identiteetin muotoutumiseen.

Oppilaan kanssa työskentelevät suunnittelevat yhdessä kommunikoinnin tuen eri oppimistilanteissa hyödyntäen tarvittaessa eri asiantuntijoita. Lisäksi suunnitellaan muutkin tukitoimet, kuten oppilaan sijoittuminen luokkatilassa, yksilölliset oppi- ja opetusmateriaalit ja oppilaan mahdollisesti tarvitsemat apuvälineet. Tulkitsemisessa avustava henkilö voi tukea oppimistilanteissa yhtä tai useampaa oppilasta samanaikaisesti. Myös opettaja voi tukea oppilaita kommunikoinnissa viittomien tai muiden symbolien avulla. Tulkitsemis- ja avustajapalveluiden järjestämisestä päättää opetuksen järjestäjä. Oppilaan tulkitsemis- ja avustajapalveluiden tarve, määrä ja laatu arvioidaan oppilaan opettajien ja oppilashuollon henkilöstön yhteistyönä hyödyntäen oppilaan huoltajan antamia tietoja ja mahdollisten koulun ulkopuolisten asiantuntijoiden lausuntoja.

3.4.2. Sosiaali- ja terveystalvet

Vammaisten asiointi on järjestetty esteettömäksi vastaanottotilojen suunnittelulla, kotikäynneillä ja tulkkien käytöllä.

Varhaiskasvatuksessa otetaan huomioon vammaisuuden aiheuttamat erityiset tarpeet ja tuetaan lapsen kehitystä esim. avustajan ja pienryhmän tuella.

3.4.3. Tekniset talvet

Yhdenvertaisuuslain periaatteiden mukaisesti vammaisten henkilöiden esteettömään liikkumiseen tulisi panostaa koko kaupungin alueella. Kaupungin keskustassa esteettömyyteen panostetaan erityisesti. Teknisen toimialan tavoitteena on, että esteettömyys otetaan huomioon yleisiä alueita koskeissa hankkeissa. Esteettömyyden arviointi on jatkuvaa käytäntöä sekä suunnittelussa että toteutuksessa. Esteettömyyden osalta huomioidaan mahdollisuuksien mukaan myös aistivammat ja selkokieltä käyttävät asiakasryhmät.

Raision kaupunki on solminut sopimuksen seudullisen esteettömyysasiamiehen käyttämisestä asiantuntijana kaupungin uudis- ja peruskorjaushankkeissa. Julkisten tilojen rakentamista ohjaa myös Suomen rakentamismääräyskokoelman määräykset ja ohjeet esteettömästä rakentamisesta.

3.5. Seksuaalinen suuntautuminen, sukupuoli-identiteetti ja sukupuolen ilmaisu

3.5.1. Sivistystalvet

Kasvattajat tukevat seksuaalikasvatuksen avulla taitojen kehittymistä. Seksuaalikasvatusta antaessaan kasvattajien pitäisi antaa faktatietoja ja tukea lisäksi oppijoiden asianmukaisten asenteiden ja taitojen kehittymistä: viestintä-, neuvottelu-, itsereflektio-, päätöksenteko- ja ongelmanratkaisutaitojen kehittäminen on keskeinen osa laadukasta seksuaalikasvatusta.

Seksuaalisista asioista puhuessaan kasvattajat käyttävät johdonmukaisesti neutraalia kieltä välttääkseen loukkaamista oppijoita ja kunnioittaakseen heidän rajojaan. Heidän antamansa seksuaalikasvatus perustuu vakaasti ihmisoikeuksiin ja erilaisuuden hyväksymiseen, ja siten he näkevät seksuaalikasvatuksen myös ihmisoikeus- ja suvaitsevaisuuskasvatuksena. Kasvattajien roolilla, tiedoilla ja koulutuksella sekä rakenteellisilla puitteilla, joissa he toimivat, on äärimmäisen suuri merkitys seksuaalikasvatuksen laadun kannalta.

3.6. Henkilöstö

Raision kaupungin henkilöstöstrategiassa vuosille 2010 – 2013 todetaan, että Raision kaupunki kohtelee työntekijöitään ja työntekijät toisiaan tasa-arvoisesti ja oikeudenmukaisesti. Tämän kohdan alla todetaan, että henkilön sukupuoli, ikä, kulttuurinen tausta, maailmankatsomus, seksuaalinen suuntautuminen tai muut työn kannalta epäolennaiset ominaisuudet eivät vaikuta henkilöstön rekrytointiin tai kohteluun. Lisäksi Raision kaupungilla on kaupunginvaltuuston 21.4.2008 hyväksymä tasa-arvosuunnitelma, jossa käsitellään miesten ja naisten tasa-arvoista kohtelua. Lisäksi kaupungilla

on ohjeet työpaikan pelisäännöiksi, joissa edistetään hyvää käytöstä työpaikoilla ja mahdollisten ongelmien ratkaisemista. Samaan pyritään myös 17.10.2005 hyväksytyllä Häirinnän ja epäasiallisen kohtelun hallintaa koskevalla ohjeella.

Raision henkilöstöhallinnon tiedostoissa ei ole koottu tietoja henkilöstön äidinkielestä tai kansalaisuudesta, joten tietoja näiltä osin ei ole käytettävissä. Muiden kuin Suomen kansalaisten tai muuta kuin suomea, ruotsia tai saamea äidinkielenään puhuvien määrä henkilöstössä on vähäinen.

Työyhteisöjen sisällä jokaisella työntekijällä on oikeus puuttua syrjintään ja esimiehen velvollisuus on selvittää työntekijän esittämää tai tietoon tullutta syrjintäepäilyä. Lisäksi henkilöstön edustajat toimivat työpaikoilla syrjintää kokeneiden tukena ja edunvalvojina. Syrjintään ja häirintään on puututtava tasavertaisesti, tapahtuipa sitä millä perusteella tahansa

Kunta 10 tutkimuksessa on tiedusteltu vuonna 2012 syrjinnän esiintymistä työpaikoilla. Henkilöiltä tiedusteltiin nimenomaan syrjinnän kohdistumista heihin itseensä. Seuraavassa on esitetty Raision työntekijöiden ilmoitukset syrjinnän ilmenemisestä ja vertailuna kymmenen kunnan keskiarvo:

	Raisio	Kunnat keskimäärin
Ikä	3,9 %	3,5 %
Sukupuoli	1,6 %	1,4 %
Koulutus	4,9 %	4,0 %
Mielipide	6,6 %	6,1 %
Asema	5,3 %	2,8 %

4. Toimenpiteet yhdenvertaisuuden edistämiseksi

4.1. Etninen tausta ja kansalaisuus

4.1.1. Sivistyspalvelut

Yhdenvertaisuussuunnitelma viedään oppilaitoksiin työstettäväksi osaksi niiden toimintaa. Tällaisia toimintoja voivat olla esimerkiksi:

- strategioiden, ohjelmien ja suunnitelmien uudistaminen
- toiminnan suunnittelu ja tavoitteiden asettaminen
- laatutyö
- työntekijöiden ohjeistus ja perehdyttäminen
- henkilöstökoulutus
- asiakaspalautteen kerääminen ja analysointi
- seurannan kehittäminen

Yhdenvertaisuussuunnitelman toteutus ja seuranta on esimiesten vastuulla. Oppilaitosten tehtävänä on kartoittaa, miten oman toiminnan kannalta keskeisiä toimintoja ja tilanteita kehitetään yhdenvertaisuusnäkökulma huomioiden.

4.1.2. Sosiaali- ja terveystalvet

Maahanmuuttajataustaisille kotiäideille ja pienten lasten äideille tulee järjestää avointa perhekerhotoimintaa, jonka yhteydessä heille opetetaan suomen kieltä sekä perehdytetään suomen kieleen ja suomalaiseen kulttuuriin. Päivähoitopalveluissa päivähoitopaikat järjestetään siten, että kaikki perheet ovat yhdenvertaisessa asemassa. Varhaiskasvatuksessa tuetaan lapsen suomen kielen oppimista laatimalla hänelle henkilökohtainen S2-kielen suunnitelma. Lapsen aloittaessa päivähoiton käydään alkukeskustelu tarvittaessa tulkin välityksellä, jossa otetaan huomioon lapsen kulttuuritausta.

Henkilöstön koulutusta eri kulttuureista ja kieliryhmistä tulevien asiakkaiden ja potilaiden kohtaamiseen tulee lisätä. Tutustuminen hälventää ennakkoluuloja ja lisää ymmärrystä siitä, että on monta tapaa tulkita maailmaa ja toimia. Hyvät kokemukset ja käytännöt leviävät vähitellen työyhteisöihin.

Päivähoidossa huomioidaan erilaiset vanhemmuuden muodot.

Vanhusten palveluissa huomioidaan mahdollisuuksien mukaan erilaisten vähemmistöjen tarpeet ja kunnioitetaan heidän valintojaan.

4.1.3. Tekniset palvelut

Asuntorakentamisen kaavoituksessa taataan monipuolinen asuntotuotanto.

4.2. Uskonnollinen suuntautuminen tai vakaumus

Raision kaupunki seuraa lainsäädännön kehitystä ja reagoi siihen.

4.3. Vammaiset

Kaikille kaupunkilaisille luodaan olosuhteet tasavertaiseen ja esteettömään liikkumiseen kaupungin alueilla ja kiinteistöissä.

4.4. Henkilöstö

Henkilöstön kielitaitoon kiinnitetään huomiota rekrytointien yhteydessä tehtävissä, joissa ollaan tekemisissä maahanmuuttajien tai Raisiossa vähemmistönä olevien ruotsia äidinkielenään puhuvien kanssa. Suomen kielen puutteellinen osaaminen ei myöskään saa olla rekrytoinnin esteenä tehtävissä, joissa ei tosiasiallisesti tarvita täydellistä suomen kielen osaamista.

Työhönottohaastatteluissa ja valinnoissa kiinnitetään huomiota siihen, että arviointiin ei vaikuta etninen alkuperä, vaan työtehtävän kannalta olennaiset seikat. Uuden työntekijän perehdyttämisessä huomioidaan mahdolliset kulttuuriset erot ja henkilöstöä valmennetaan tähän. Erityisesti esimiehet ovat vastuussa siitä, että syrjintää ei ilmene heidän työyhteisöissään vaan sen ilmentymiin puututaan välittömästi.

Raision kaupunki varautuu siihen, että työntekijöille hankitaan heikentyneen työkyvyn tai vammaisuuden takia heidän työkykyään helpottavat kohtuulliset apuvälineet tehtävien yhdenvertaista suorittamista varten. Ylikunnallista yhteistyötä esteettömyysasioissa hyödynnetään myös työpisteiden suunnittelussa.

Työ- ja perhe-elämän yhteensovittamista tuetaan työ- ja virkaehtosopimusten rajoissa perhemuodosta riippumatta. Sisäisessä tiedottamisessa kuten kaupungin muussakaan tiedottamisessa ei pidetä lähtökohtana oletusta kaikkien ihmisten heteroseksuaalisuudesta. Erityisesti esimiehet ovat vastuussa siitä, että syrjintää ei ilmene heidän työyhteisössään tälläkään perusteella vaan sen ilmentymiin puututaan välittömästi.

Työtilanteissa, keskusteluissa ja sisäisessä tiedotuksessa kiinnitetään huomiota, että kenenkään uskontoa tai vakaumusta ei loukata. Uskontoon liittyvät järjestelyt eivät kuitenkaan saa vaikeuttaa työtehtävien hoitamista tai työyhteisön toimintaa.

5. Ohjelmasta tiedottaminen

Suunnitelmasta tiedotetaan kahdessa vaiheessa. Ensimmäisen kerran tiedotetaan ennen virallista hallinnollista käsittelyä, kun halutaan kuulla eri vähemmistöjä edustavia kansalaisjärjestöjä, yhdistyksiä ja muita tahoja raporttiluonnoksesta. Kerrotaan, miksi yhdenvertaisuussuunnitelmaa valmistellaan, mikä on sen päämäärä ja mihin asioihin suunnitelmalla halutaan vaikuttaa. Lisäksi voidaan kertoa mitä tahoja lähestytään ja mihin asioihin halutaan kommentteja.

Toisen kerran tiedotetaan sen jälkeen, kun kaupunginhallitus on käsitellyt yhdenvertaisuussuunnitelman. Ohjelmasta tiedotetaan kaupungin tiedotteilla, kaupungin internet-sivustolla ja järjestöille suunnatulla tiedotuksella. Tiedotuksessa huomioidaan myös erityisryhmät.

6. Seuranta ja päivittäminen

Yhdenvertaisuussuunnitelman toteutumista seurataan henkilöstön osalta henkilöstökertomuksessa ja keskusten osalta niiden omissa kertomuksissa tarpeellisessa laajuudessa.

Ohjelmaa päivitetään yhteiskunnan muutosten ja säännösten edellyttämällä tavalla.

7. Raisiolaiset kansalaisuuden mukaan 31.12.2012

	Kaikki ikäluokat
Kansalaisuudet yhteensä	24562
Suomi	23631
Ulkomaan kansalaiset yhteensä	931
Eurooppa	626
Muu Eurooppa	376
Muut EU maat	250
Bosnia ja Hertsegovina	202
Aasia	172
Viro	130
Afrikka	88
Venäjä	73
Somalia	58
Irak	46
Entinen Serbia ja Montenegro	46
Serbia	32
Puola	32
Iran	31
Afganistan	30
Thaimaa	29
Ruotsi	22
Amerikka	21
Ilman kansalaisuutta tai tuntematon	20
Nigeria	13
Kiina	13
Saksa	12
Italia	12
Britannia	12
Liettua	10
Brasilia	10
Kamerun	7
Entinen Jugoslavia	5
Ukraina	4

Slovenia	4
Romania	4
Oseania	4
Norja	4
Australia	4
Argentiina	4
Vietnam	3
Turkki	3
Ranska	3
Kroatia	3
Kazakstan	3
Japani	3
Intia	3
Indonesia	3
Filippiinit	3
Entinen Neuvostoliitto	3
Yhdysvallat (USA)	2
Tanska	2
Pakistan	2
Meksiko	2
Mauritius	2
Kenia	2
Ghana	2
Bulgaria	2
Tunisia	1
Trinidad ja Tobago	1
Sveitsi	1
Sri Lanka	1
Sierra Leone	1
Portugali	1
Nepal	1
Marokko	1
Latvia	1
Korean tasavalta (Etelä-Korea)	1
Kanada	1
Itävalta	1
Irlanti	1

Costa Rica	1
Belgia	1
Angola	1

Raisiolaiset kielen mukaan 31.12.2012

	Kaikki ikäluokat yhteensä	%-osuuksia
Kaikki kielet yhteensä	24562	
suomi	22893	93,2
Muut kuin kotimaiset kielet yhteensä	1307	5,3
ruotsi	356	1,4
venäjä	180	0,7
bosnia	163	0,7
albania	160	0,7
eesti, viro	134	0,5
serbokroatia	128	0,5
kurdi	76	0,3
somali	59	0,2
englanti	40	0,2
persia	34	0,1
puola	34	0,1
thai	32	0,1
arabia	30	0,1
kiina	25	0,1
saksa	19	0,1
espanja	18	0,1
tuntematon	17	0,1
portugali	13	0,1
ranska	12	0,0
italia	11	0,0
liettua	10	0,0
vietnam	10	0,0
tagalog, pilipino	9	0,0
muu kieli	9	0,0
romania	8	0,0
turkki	8	0,0
afgaani, pašto	7	0,0
saame	6	0,0
norja	6	0,0
bulgaria	5	0,0
slovakki	5	0,0
sloveeni	4	0,0
ukraina	4	0,0
indonesia, bahasa indonésia	3	0,0
japani	3	0,0
kreikka	3	0,0
kroatia	3	0,0
yoruba	2	0,0

nepali	2	0,0
pandžabi	2	0,0
suahili	2	0,0
tanska	2	0,0
twi	2	0,0
bengali	1	0,0
georgia, gruusia	1	0,0
hausa	1	0,0
hindi	1	0,0
hollanti	1	0,0
igbo	1	0,0
korea	1	0,0
latvia, lätti	1	0,0
lingala	1	0,0
serbia	1	0,0
sindhi	1	0,0
unkari	1	0,0
urdu	1	0,0

Tilastoja eräistä Varsinais-Suomen kunnista

31.12.2012

Lähde: Tilastokeskus	Asukasluku (kasvu)	Vieraskieliset (kasvu)	Ulkomaan kansalaisia	pakolaisia 1990-2012 (2012)
Turku	180 225 + 1 595	15 609 + 1 270	10 086 + 580	2 900 170
Salo	54 858 - 425	2 852 + 25	2 161 - 75	444 11
Kaarina	31 363 + 282	997 + 113	627 + 55	120 15
Raisio	24 562 + 3	1 307 + 103	931 + 54	270 26
Naantali	18 824 - 47	269 + 4	205 + 2	16 5
Lieto	17 023 + 333	377 + 36	220 + 24	107 9
Yhteensä (koko V-S)	468 936 + 1 719	23 868 + 1 837	16 443 + 890	n. 3 760 200